

המקדיש שדהו פרק שמיני ערכין כח.

מסורת הש"ס

א) [לעיל כד.], ב) [מוספתא פ"ד
ה"י ע"ש], ג) [ובקרא כמי ובהמה
ובקרבן אהרן לא גרים לה מבהמה
ולא כל בהמה], ד) [כחובות נ. ע"ש
סו: ע"ש, ה) [מוס' פ"ד הי"ב],
ו) [בזראשית כח], ז) [במדבר יח],

מוסף רש"י

בארשא התקיננו. כשהיה סנהדרין בארשא, שגלתה ושבה שם סנהדרי גדולה, כדאמרין ב"ר"ה (לא). גבי עשר מקסות (ב"מ לה). המבבזו. לעניים, אל יבבזו יותר מחומשו. שזנכסוי, שלא יטערן לצריז (כתובות נ).

רבינו גרשום

מכל אשר לו ולא כל אשר לו. הנה תן אתה
שקלים ונעניתם: מהם: **אדם** קצת **במאנו** ובמקורו ב"י.
לשם שמים שיכול לומר רבו' ורבו' ורבו'
הרם עליו ותנפסין: כל אחת במה
ובמה שראה אדם הם על נפשו.
כנגד הירוש' שמים יביאו אדם ליהדות
לירוש' של יתום ואלם האחרים
שישיר לעצמו כלם מרחבין
יחיה: ג' **אֶתְּךָ** וכל אֶתְּךָ
ורקין מיעוטין: אבל שדה אימא
לירוש' של שדותיו דסגיא ליה
באריותם שיכול ליקח שדות של
אחרים באריותם ויכול להיות
בהן: ואי אשמעין שדה. גרדא
הנה אמאי שמים הכי לא
ליהרמיהו לכלולו שדותיו משהו
לירדותו מנייניו ולא מאדם
ליהרמיהו לכלולו שדות
דסגי ליה בשמעת בעלמא: משהו
הדמא וחבא ותרתי. וביני שדות
לא יבדקין איך אדם יכול להיות
ובין שדות וכלא כעדים ואם
יחרם כל עבדי אין מצוין
עבדים [אחרים] טובים תדיר
לקנות אבל משפטיין דרשתי
משפטיין אחרים למיזבין בכל
שנה שירא אדם ליחורמיהו
[וכלו] כתב הרמנא מכל אשר לו
ולא כל: מ' בהמה חי' לו רשות
לעובד. לחורמין ורשאי לתתיה
לעצמי רבו וכו' רבו ושפתיה
הגברים ושדה מקנא שאני רשאי
למוכר: [ואי יכול הואיל ורשאי
למכור בתי קטנא ורבו' יחרימנא
ח'ל בהמה] מ' בהמה חי' לו
לעצמי בתי שאני רשאי למכרה
אלא [עד שיהי'] בקטנותה רשאי
משברה שוב אינו רשאי

אמר אם התחית את כולן אינן
תורמין: **באב** בביתו דר'
אילא דאמר ר' זכוריה חתובת
הפסבז ואלא כספרי לנדרק אל'
יבזבו יותי' מחושב ושלש גיטור'
לכרית' חיל דאלא אמר יתא אדם
חס לית ליה דר' אילא אלא
שייר לצעמו קצת כלי להחרים:
כל השאר ר' אבולען בן עזריה
דאמר יתא אדם חס אית ליה דר'
אילא שיהא חס ואל יבזבו יותי'
מן התושב: **בשקש** לבזבו יותי'
מחושב: **מתני'** שאין אדם
מחרים דבר שאינו שלו. דעבר
עביר ושהה מקנה חזונו ביובל:
להבנות והלויים אין מחרימים
נכסיהן שאין נהנה בהן דין חרם
כדמפרש לקמן: **תורמין** שילון.
מה יתרון אם היה מחרימין
שלו תורמין לבתנים: **נאמן**
דברי ר' יתודה, דאמר לויים אין

מחרימין בקרקעות דכתיב כי אחוזת עולם הוא להם: ודברי ר' שמעון דאמר ליום מחרימין מרקתני מיפא אמר ר' ראובן דברי ר' יהודה בקרקעות ודברי ר' שמעון במטלטלין, ר' יהודה מחרימין והבי קאמר רבי נרשין דברי ר' יהודה לר' שמעון דלויים אין מחרימין בקרקעות דס

בִּין קָרַן פֿ בִּין חוּמֶשׁ כִּי
לִים קוּדְמִין. דֹּא הוּא יִהְיֶה
אֲמֹר פֿ בִּין בְּרִישָׁא הַלֵּךְ הַדְרִי
זֶה הַגְעֵסִיד. דֹּא מֵרִי זַעֲלִים

(א) היכי דמי דאמור בעשרים ואחד הבעלים קודמין
 ואם לאו (ב) אומר לו הגעתיך: מתני' יאמחרים
 אדם מצאנו ומבקריו ומעבדיו ומשפחותיו
 הכנענים ומשרה אחוזתו ואם החרים את
 כולם אינם מוחרמים דברי ר"א א"ר אליעזר
 בן עזריה מה אם לגבוה אין אדם רשאי
 להחרים כל נכסיו על אחת כמה וכמה
 (ג) שיהא אדם (ד) חס על נכסיו: גמ' מנא הני
 מילי דתנו רבנן (ה) מכל אשר לו ולא כל אשר
 לו מאדם ולא כל אדם (ו) מבהמה ולא כל
 בהמה (ז) משרה אחוזה ולא כל שדה אחוזה
 יכול לא יחרים ואם החרים יהו מוחרמין ת"ל
 אך (ח) דברי רבי אליעזר אמר ר"א בן עזריה
 כמה אם לגבוה אין אדם רשאי להחרים כל
 נכסיו על אחת כמה וכמה ויחזיק אדם (ט) חס
 על נכסיו וצריכא דאי כתב רחמנא מכל אשר
 לו הוה אמינא כל דאית ליה לא לחרים אבל
 מין אחד ליחרמיה כוליה כתב רחמנא מאדם
 ולא כל אדם ואי כתב רחמנא מאדם דלא סגי
 ליה בלא (י) עבודה אבל שדה סגי ליה בדיסתורן
 (יא) ואי אשמעינן הני תרתי משום דהכא חיותא
 והכא חיותא אבל מטלטלין ליחרמינהו כולתו
 צריכי (יב) בהמה למה לי לכדתניא יכול
 יחרים אדם בנו ובתו עבדו ושפחתו העבריים
 ושרה מקנתו תלמוד לומר בהמה מה בהמה
 יש לו רשות למוכרה אף כל שיש לו רשות
 למוכרה והלא בתו קטנה יש לו רשות
 למוכרה יכול יחרימנה תלמוד לומר בהמה
 מה בהמה יש לו רשות למוכרה לעולם אף
 כל שיש לו רשות למוכרה לעולם: אמר רבי
 אליעזר בן עזריה אם לגבוה אין אדם רשאי
 בו: היינו ת"ק איכא בינייהו דרבי אילא
 (יג) דאמר רבי אילא באושא תתסינו תמבזבז

אל יבזבו יותר מחומש מעשה באחד
ושבב ואמרי לה רבי ישבב ולא הניחו
עבדו ושפחתו העברים ושדה מקנתו אין
לזוים אין מחרימין דברי רבי יהודה ר"ש
אין שאין החרמין שלהן אמר רבי נראין דברי
דברי ר"ש במטלטלין שאין החרמין של
להן אלא לזוים בשלמא מקרקעי לא מחרימין
קרא מכל אשר לו ומשדה אחוזתו מקיש
לזוים בשלמא מטלטלים לחרים דלא מקיש
מחרימין נמי דקאמר מטלטלי והא מודקת
שמעון במטלטלי מכלל דרבי שמעון מקרקעי
רבי שמעון בקרקעות שאף ר"ש לא נחלל
בר אבין יחרים מטלטלין נותנן לכל כהן שיש

למשל, הואיל ואין חרמין שלהן אלא של כהנים הלכן מחזירימן: מקיש ממלשלין ליריע קאמר הכי נראין אבל מבלל ד' שמעון גופיה מפרקעי נמי קאמר דלויים מחזירימן כי אחזות עולם היא להם שאף רבי שמעון לא נחלק עליו כו'. החיים ממלשלין. בי כהן שירצה יתנם כלומר שטובת הגנאה שלו:

דַּתְנּוּ רַבָּנָן מִבֶּל אֲשֶׁר לֹא וְלֹא בֶּל אֲשֶׁר לֹא. וְהָיָה הָאֵל קִרְסָה
בְּחֵסֶד הֵימָּן לְכַהֲנִים כְּמִידָה דְּהָא בְּסִיפֵיהּ דְּקִרְסָה כְּמִידָה לֹא
יִמְכֹּר וְלֹא יִגָּאֵל וְאִילוּ חֲרָמִי צָדֵק הָיִיתָ יֵשׁ לְהֵס פְּדִינָן כְּהֻדָּה וְהִידָּה
קָאָמַר בְּתַמְנִי וְמָה אֵס לְגִבּוֹה הָאֵל לֹא לְגִבּוֹה הָוּא כִּי אֵס לְכַהֲנִים
וְכוֹר (ו' דל"ח) דְּלִיכָא צְבָרֵךְ הַשְׁלֹלָה (גִּיטִין)
דף קנ"ח: מֵאֲדָם אֵלֹה עֲבָדֵי וְשִׁפּוֹתָיו
הַכְּנַעֲנִים וּפְרִיץ מִינֵהּ לְרֹב דְּלֹאמַר
הַמִּקְדִּישׁ עֲבָדֵי יֵשׁ לְחִירוֹת דְּלִמְהִיּו
עִם קְדוּשָׁה קָאָמַר וְהָיָה קִפְרִיךְ וְהָא
בְּחֲרָמִים אֵין צִוְּרָה קְדוּשָׁה הַגּוֹף וְלֹא
דְּמִי לְמַקְדִּישׁ לְיוֹמֵר דְּלִמְהִיּו עִם קְדוּשָׁה
קָאָמַר וְיֵשׁ לְדִלְפִי בְּחֲרָמִים הֵימָּן
לְכַהֲנִים עִם צִוְּרָה קְדוּשָׁה הַגּוֹף כְּדַתְנִי
לְקַמְן צְפִירְקִין (דף קנ"ט) בְּחֲרָמִים כֹּל
זְמַן שְׁהֵן צְבִית צַעֲלִים הִרִי הֵן
כְּהֻדָּה לְכֹל דְּבִרְיָהּ נִתְּנָם לְכֹהֵן הִרִי
הֵן כְּחוֹלִין אֲלֵמָּה אֵית בְּצִוְּרָה קְדוּשָׁה
הַגּוֹף (ע"ו (ל"א) [ת"ל] בְּהֻמָּה
מֵה בְּהֻמָּה שֶׁ לֹא רִשְׁוֹת דְּמִבְּרִי צַעֲלֵיהּ.

וְאֵת יִצְחָק יִשְׂרָאֵל אָבִיכָם שָׂדֶה אַחֲרָה גָּמִי שֶׁהָיָה
אֵם מְכָרָה חֲזוּרָת לַעֲבֹלִים צִיּוֹנ וְיִלְדָּהּ
דִּמְיוֹנָהּ יֵשׁ לֹו רְשׁוֹת הַלְּבוּשִׁים מִיָּדוּ לְעוֹלָם
כְּגוֹן אֵם הַקִּדְשָׁה וְגֹאֲלָהּ אַחֵר
שֶׁמִּתְחַלְּטֵלֵת לְכַסֵּיטִים צִיּוֹנִל יִשְׂרָאֵל
דִּהֲפֵם מִהַ בְּזִמָּה יֵשׁ לֹו רְשׁוֹת לְמוֹכְרָה יִשְׂרָאֵל
וְשָׂדֶה אַחֲרָה גָּמִי כֹל זִמָּן שֶׁהָיָה צִיּוֹר
יִכּוֹל הוּא לְמוֹכְרָה מִשְׁאֲכִיל צִמְצוֹ
לְהַשְׁתַּגְדִּיל אֵין לֹו רְשׁוֹת לְמוֹכְרָה :
דִּמְשַׁתְּגִּילִין מִשְׁאֲכִילִין וְתוֹנִין לְכָל כְּהֵן
שִׁירִיצָה שֶׁנֶּאֱמָר לֹו חֲרֹם בִּישְׂרָאֵל אֲדָךְ
יִהְיֶה. אֵין זֶה עֵיקַר דְּרֵשׁ דֶּהָא קֶרֶא
אִיטְרִיךְ כְּדִרְשֵׁי לִיָּה לְקָמִיה גִּמְוֹ
לְכֵן הִי הוּא כְּחוּלִין לְכָל דְּצִרְוִי שֶׁנֶּאֱמָר
כֹּל חֲרֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל כָּךְ יִהְיֶה וְהָא דְלִמָּר
הֵכָּן וְתוֹנִין לְכָל כְּהֵן שִׁירִיצָה מִסְּפָרָה
הוּא כְּמוֹ תִרְמוֹנָה שְׁנוּתָהּ לְכָל כְּהֵן וְאֵין
צִרִיךְ לִיתֵּנָה לְכֵן שְׂבָאוֹת מִשְׁמֵר
וְעוֹד אִי הִי עֵיקַר דְּרֵשׁ מֵאִי הָא
דְּפִרִיךְ לְקָמִיה לֹו לִיקָטִים מִטְּלָטִין לְקֶרְקָעוֹת
וְהֵלָּא גִמְוֹת הַכְּסוּתָה אֵלֶּה שִׁמְ
לְדִלְעֵיקַר דְּרֵשׁ הוּא זֶה:

ש"א התקינו המבזבזי
יש מעשה באחד שבקש לבזבז יותר מחומש ולא
ישבב ולא הניחו לו חביריו ומנו רבי עקיבא:
ש ושדה מקנתו אין מוחרמין שאין אדם מחרים
כרי רבי יהודה ר"ש אומר הכהנים אין מחרמין
אמר רבי נראין דברי רבי יהודה בקרקעות שנאמר
ש שאין החורמין שלהן: גמ' ור' יהודה בשלאמר
מקרקעי לא מוחרמי דכתיב² כי אחוזת עולם היא
מושה אחוזתו מקיש ממטלטלין לקרקעות ורבי שמעון
ם לחרים דלא מקיש אלא מקרקעי אמאי הכתיב
ממטלטלי והא מודקתני סיפא אמר רבי נראין דברי
ל דרבי שמעון מקרקעי נמי קאמר הכי קאמר אמר
ש"א ר"ש לא נחלק [עליו] אלא במטלטלין אבל
לין נותנן לכל כהן שירצה שנאמר³ כל חרם בישראל

הנים הלכך מחזירימן: מביש ממלמלין לקרקעות. מה קרקעות אין מחזירימן אף ממלמלין נמי: (והא
 נוסיה מבישני נמי קאמר דלויס מחזירימן: לא (לעולם) סבירא ליה לר' שמעון דמקרקעי (אין)
 לא נחלק עליו כו'): החזרים ממלמלין, בישראל קא מיירי: שנאמר כל חרם בישראל לך יהוה. לאיזה

שיטה מקובצת

י א מיי פ"ו מהלכות ערכין
הלכה ז וע"ש:
יא ב מיי פ"ח מהל' ערכין
הלכה יג:
ג מיי שס [ופ"ו מהל' מתנות
עניים הל' ה טו"ש"ע ו"ד סי'
רמט סעי' א]:
יב ד מיי פ"ו מהל' ערכין הלכה
כא:
יג ה מיי שס הלכה ז:
יד ו מיי שס הלכה ה ובר"י
למקיש:

תורה אור השלם

1. אַךְ כֹּל הָרַם אֲשֶׁר יִהְיֶה
אִישׁ לִי מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאֲדָם
וּבְהֵמָה וּמוֹשָׁדָה אֲחֻזָּתוֹ וְ
יִקְרֶה וְאֵל אֶגָּל כֹּל הָרַם קִדָּשׁ
לַיהוָה וְיִקְרָא כֹה כֹה
2. וְשָׂדֶה מִגֵּרֶשׁ עֲרִיתוֹם לֹא
יִקְרֶה כִּי אֲחֻזָּת עֹלָם הוּא
לַיהוָה: וְיִקְרָא כֹה לֵד
3. כֹּל הָרַם בְּיִשְׂרָאֵל כֹּל יְהוּדִי:
כַּמְדָּבָר כִּי יִד

הגהות הב"ח

(א) גמ' מבהמה נהה לי:
(ב) רש"י ד"ה והיכי דמי וכו'
ע"כ. נ"ב סלעים כי כ"ח סלעים
נ"ב החומש הוא כ"ו סלע ודינר
שהוא החומש נ"ב סלע כי
וק"ל: (ג) ד"ה אצל וכו'
מטלטלין הס"ד ואח"כ מ"ה
למכור ליעולם אבל בתו ים
לו רשות: (ד) ד"ה מכלל
מחלטינן ליה:

שינוי נוסחאות

אָן רֹחֵיכִי דְמִי (ש"ס, ט) וְאֵל לֹא
 מִשְׁכָּנִי הַבְּהֵמָה (ש"ס, ט) אֶלֶס
 חֹבֵב לִירוּתָם (ש"ס, ט) אֶלֶס
 וּמִשְׁכָּנִי אֲהוּתָם, אֶלֶס כִּי
 חֹבֵב דְּבִרִי (ש"ס, ט) אֶלֶס חֹבֵב
 יְרִיטָם חָם (ש"ס, ט) כֵּן עֲבָדִי
 (ש"ס, ט) אֶלֶס שְׁמֵיכֵן דְּבִרִי מִשְׁכֹּם
 הָרֹחֵת אֶל אֲדָם מִצִּיד לֵב
 בִּשְׁמֵכֵךְ אֲבֵלָמָא וְ
 אֲשִׁמְעִינִי וְחִי
 אֲחֵלָא וְאֲשִׁמְעִינִי דְּבִרִי שְׁמֹם
 כְּנֻלָּמָא וְאֲשִׁמְעִינִי וְחִי תְּרִינִי
 (כ"י, ג'י) אֶלֶס כִּי אֲחֻתָם
 אֶלֶס וְכָן עֲבָדִי (ש"ס, ט) וְ
 אֶלֶס דְּבִרִי אֲדָמָה, אֶלֶס אֲחֻתָם
 עֲבָדִים כִּרְשָׁא (ש"ס, ט) מִמֹּת
 דְּנִמְכִּין (ש"ס, ט) וְעוֹד דְּרִינִי
 בְּקִרָּה (ש"ס, ט) מִדְּמִי מִדְּמִי
 כְּתָמָה וְכִי רֹחֵת וְאֲחֻתָם (נִמְכִּין)
 אֶלֶס וְאֶלֶס רֹחֵת אֶלֶס אֲחֻתָם
 אֶלֶס בִּירוּתָם אֶלֶס עֲבָדִים
 אֶלֶס וְכִי אֶלֶס אֲחֻתָם
 אֲדִיפְסִין מִבְּהֵמָה כִּי מִשְׁכָּנִי
 אֲחֻתָם שְׁמֵי כִי, אֶלֶס וְכִי
 מִבְּהֵמָה אֲחֻתָם חֹבֵב
 כִּי־אֶלֶס דְּבִרִי שְׁמֵי כִי
 אֲבֵלָמָא דְּרִי־מִי אֶלֶס
 וְכִי מִשְׁכָּנִי בִירוּתָם כְּדֹמָם
 וְכִי תְּרִינִי בִירוּתָם וְכִי רֹחֵת
 לְמֹכְרָה (ש"ס, ט) וְכִי
 מִשְׁכָּנִי (ש"ס, ט)

ד"ה יאד אר"מ] הר"י ז"ל: בשלמא מקדקעי כו'. וא"ל לר"מ דאמר מתנה אינה חלוצת ביבבל וא"ל היה להם ליתן שדותיהם במתנה לפי
 ש"ל יתורו להם וזכתי אחותו עליו היה א"ל למה לא היה הכחב דנסמחטא לא אחיה א"ל מכרם שאניו חורבן ממונית
 הכחב כגון חומים דכתיב וכו'. לא יצא א"ל מכר א"ל כגון מכירת דבתי דמי חומה כגון לעמיתיה לקנות אחיה א"ל דבר לא עיבי כ
 הכחב כגון מתנה מהו לא אחיה הכחב, א"ל י"ל מתנה א"ע"י אשנה חרות ביבבל מ"מ לא מקריא אשנה חרות שדרי יב"ל חרש
 כמו כדן כדן כפ"י הגוי י"ל חרש לא יבנה חלוצת חלוצה ואחד הניחין לו במתנה משעב אבד סוף י"ב חרש
 כדן בלאז כן כדן כן נותן כן מצא מרדכי הר"י ב"ר שדך אחותו א"ל א"ל ממכר אחיו לרבות חמיהם אבל נותן דבדרי
 לגאליה א"ל וזקפתו וזה שפיר עניינה אחות עלות. חס' תהיטסין כן הרפ"ט: חס' ר"ה [א"ל] וכו' א"ל וכו' ר"ה א"ש
 א"ל וכו' חרש' חרש' יכול לקנותה מתחתיו דל עולמו כן י"ל מתנה ר"מ דאמר בכבורות (בב) דמתנה א"ל כדן כ"כ: חרש' כ"כ
 א"ל לו רשות למוכרה. א"ל י"ל דייטם כן הוא זה האי שיש לו רשות למכור בהמתו אבל בתי הורס כחו דאין לו רשות למכרה לעולם

[illegible]